Dagens debattbok

som "inte nog kan rekommenderas den historiskt och politiskt intressera-de till läsning"

Sven Ulrik Palme i ST

Folke Lindberg

Kunglig utrikespolitik

Studier och essäer från Oskar II:s tid

12:50

BONNIERS

Småannonserna i DN är billiga därför att de ger så bra resultat.

Zenobiaius och fåglalåt

ÅRETS GÅNG av *Knut Hagberg* (Wahlström och Widstrand, 8:50) är en ovanlig bok. Den är nämligen en almanacka i vilken huvudvikten lagts vid den gamla, för länge sedan avskaffade namnlängden, varjämte den lämnar upplysning om data för diverse historiska personer och tilldragelser, däribland en del rätt kufiska sådana. Den interfolieras vidare av ett litet kåseri per vecka om väder, böcker, blomster, frukter och fåglalåt. Författaren är reaktionär på det engelska viset; det plågar honom att Elsa fått sig en namnsdag på bekostnad av Zenobiaius och att Isidorus från Sevilla blivit undanträngd av en vanlig August. Det finns mycket att andraga för en sådan åsikt; den gamla namnlängden är vad man med ett modernt ord skulle kunna kalla kul, och det är tvivelaktigt om vinsten av alla namnsdagstårtor och sålda par strumpor kan uppväga den förlorade glädjen av alla dessa kuriosa. Man kunde för resten ha önskat lite utförligare personalia i Hagbergs almanacka om de ratade helgonen och patriarkerna, gärna på bekostnad av de historiska minnen av annat slag som nu finns antecknade på vederbörliga dagar. Datum för Kristoffer av Bajerns död, slaget vid Wacksow, grundandet av Skånes Enskilda Bank och första doktorspromotionen i Uppsala fyller icke envar med andakt; däremot kan det ju vara av intresse att se på vilka dagar de svenska rekorden i vinterköld och sommarvärme är slagna.

Kåserierna som ackompanjerar veckornas gång är vackra, välskrivna och lärda. Recensenten som sträckläser boken finner en del upprepningar, men de bör inte störa den som läser den såsom den torde vara avsedd att läsas.

ALF HENRIKSON

Nya festliga historier i alla tiders Wodehouse

En antologi redigerad och inledd av Georg Svensson

Inb. 24: —, i halvfr. bd 36: —

BONNIERS

Försenad "Gripsholm" till Göteborg via Bremerhaven.

Försenad av höstvädret kom "Gripsholm" på lördagskvällen till Göteborg med 300 passagerare. För första gången har fartyget på denna resa angjort Bremerhaven. Trafiken på Tyskland visade sig bli en stor framgång för SAL, inte mindre än 300 passagerare utnyttjade den nya förbindelsen och gick i land i Bremerhaven. (DN, Göteborg.)

FÖRNUFTETS FÖRSVARARE

Professor Bertrand Russell med en bra bok.

FÖR TRETTON år sedan, alltså vid 65 års ålder, publicerade *Bertrand Russell* en dödsruna över sig själv — den "skulle (eller skulle inte)", skrev han, utgöra Times eftermäle vid Russells bortgång år 1962. Runan, som är skriven i Times lugnt auktoritativa stil (med en svag doft av kultiverad Chronschough), går ut på att Russell var den siste rationalisten och därmed "den siste överlevande från en död epok". Hans mest berömda arbete, "Principia Mathematica", måste, heter det, till stor del vara ett verk av medarbetaren Whitehead, ty denne "ägde den intuition och det andliga djup som Russell så tydligt saknade; Russells analyser tyder, med all sin kvickhet och intelligens, inte på sinne för de högre betraktelser som överskrider den rena logiken". Sålunda hade Russell inte visat någon förståelse för "att heroism har ett värde oberoende av dess nytta"; elegansen i hans historiska verk kunde blott för slarviga läsare "dölja ytligheten i den föråldrade rationalism till vilken han intill sin död bekände sig".

Riktigt rättvis är väl inte Russell i denna lilla satir över sina kritiker. Han har retat genom sin förnuftstro, men också genom sin utomordentligt fasta och någon gång malplacerade tro på sitt eget förnuft. Det är denna tro som kommit den store filosofen att göra uttalanden på alla möjliga områden och som gjort honom, liksom Bernard Shaw, till ett slags dogmatiker — även om de dogmer han förkunnar är så pass motsatta de ordinära att de ofta uppfattas som uttryck för koketteri eller tokeri. Irriterande har också verkat att hans råd till människorna — präglade, liksom Shaws, av rådgivarens ovanliga sinnesjämvikt och goda humör — förutsätter att olycksbringande känslor och lidelser beror på bristande förnuft och kan tämjas genom en dosis lugnt tänkande. Någon gång kan Russell därför påminna om en av Olle Hedberg skildrad tant, som inför första världskrigets utbrott förklarade att "tre veckors vila med sund och närande kost är vad mänskligheten behöver". Skillnaden är att det är en portion Russell som Russell rekommenderar. Från denna utgångspunkt förblir han en glad pessimist — pessimist därför att mänskligheten inte förtär portionen.

Själv ser sig Russell som skeptiker, men med skepsis menar han en vis tolerans. En "verklig liberal", skriver han, säger inte "detta är sant", utan "jag är benägen att tro att under närvarande förhållanden denna uppfattning sannolikt är den mest välgrundade". Dess bättre uttrycker sig Russell sällan som en "verklig liberal", och intet tyder på att han ens tänker som en sådan. Då han exempelvis gör gällande att en världsstat under amerikansk ledning inom kort måste upprättas, i nödfall genom våld mot de tredskande öststaterna, så motiverar han visserligen denna ståndpunkt med stor skicklighet, men utan spår av tvivel på dess riktighet. Uppfattningen att man skall vara osäker om sin egen uppfattning vill Russell, liksom vi alla, gärna reservera för motståndarna.

Dessa mänskliga svagheter hindrar inte att Russell framstår som det sunda förnuftets mest lysande försvarare i samtiden; han följer den stora, på en gång kritiska och humana traditionen från Hume, Bentham och J. S. Mill. Hans senaste essäsamling (*Unpopular Essays*, Allen and Unwin, pris 8/6) hör till hans bästa, kvickaste och roligaste. Den är också ytterst lättillgänglig — dess titel motiveras i förordet med "att det finns åtskilliga satser i denna volym som en del ovanligt dumma barn i tioårsåldern kan finna en smula besvärliga". Större delen av boken består i en vidräkning med vidskepelser och villfarelser, från populära fördomar om köns-, ras- och nationalkaraktärer till respekterade, om också föga kända tankesystem. Det är uppsatser som måste irritera många, inte bara genom sitt innehåll, utan också genom sin form; tänkare som Platon, Hegel och Marx blir inte föremål för avståndstagande under bugningar, utan behandlas som tanklösa och något illasinnade skolpojkar. I överensstämmelse med de synpunkter som Russell utvecklat i sin filosofihistoria — och som mera ingående motiverats av Fite, Crossman och Popper — säges beundran för Platons politiska idéer bland anständigt folk "vara kanske det mest förvånande exemplet på litterärt snobberi i hela historien"; Platon är de grövsta totalitära idéernas föregångare. Hegels filosofi betecknas som ett "mischmasch av nonsens", och lika hård är domen över Marx. Det är uppfriskande; då Hegel och Marx framträdde var det många som sade detsamma — se t. ex. Stahls skämt med Hegels dialektik —, men sedan dess har de läsare som tänkt så vanvördigt oftast varit alltför ängsliga för att tala om det.

Att det finns och funnits så mycket dålig filosofi, eller kanske man skall säga i filosofisk maskering framförd ideologi, beror enligt Russell på att tänkarna drivits av fruktan för social upplösning. "Det har funnits en fruktan, ofta medveten, för att klart tänkande skall leda till anarki, och denna fruktan har lett filosoferna att gömma sig i dimmor av felslut och otydlighet." Hume, som i "slarv och ouppmärksamhet" såg "det enda botemedlet", kan åberopas för tanken, men Russell delar den inte. Tvärtom är han benägen att liksom vår ideologiförföljare, Hägerström, betrakta alla allmänna idéer om mänskligheten och dess utveckling som farliga. Ty utsikten att man skall tänka fel är överväldigande, och endast med stöd av en teori vågar politikerna och handlingsmänniskorna riskera allt; en hänvisning till Hitler och nazismen får tjäna som bevis. Det är en tvivelaktig tanke, ty om handlande utan spår av ideologisk motivering vet vi just ingenting; möjligen saknade Djingis-kan teoretiskt underlag för sin verksamhet, men exemplet är inte lugnande.

HERBERT TINGSTEN

Varför de väljer Hermods

Hermods är en skola med personligt intresse för varje kursdeltagare — inte en byråkratisk institution. Undervisningen ledes av lärare, som på allt sätt bistår eleverna i deras studier och i deras strävan efter resultat. Hermods har en stab av var på sitt område högt kvalificerade personer, som ger sakkunniga råd i utbildnings-, examens- och yrkesfrågor. Under 50 år har erfarenhet lagts till erfarenhet och en organisation byggts upp, som inte bara leder kursdeltagarna till framgång i deras studier utan även hjälper dem i deras dagliga gärning.

På institutet pågår ständigt ett omfattande arbete med att utforma och omforma kursbrev och övningsmaterial. Vad som är bra, bevaras och förbättras, och nya metoder skapas. Gäller det en praktisk kurs, skall den ge vad som krävs i praktiken utan onödig teoretisk ballast. Är det fråga om en kurs, som förbereder för viss examen, måste den vara upplagd så, att eleven väl består provet. Det är omvittnat av både praktiker, skolmän och elever, att hermodskurserna är pedagogiskt genomarbetade och har ett aktuellt innehåll, serverat på ett intresseväckande sätt och presenterat i en god typografisk utstyrsel. I flera fall har de varit förebilder för de muntliga skolornas utformning av läromaterial.

Ökade kunskaper ger bättre inkomster. I dag, då det råder brist på män och kvinnor med tillräcklig utbildning, har den kunnige sin chans. Hermods kan göra det möjligt för Er att gripa den chansen. Skriv till Hermods. Vi är beredda att hjälpa Er.

HERMODS

Slottsgatan 50 A, Malmö. Tel. Namnanrop: Hermods

Stockholmskontor: Mäster Samuelsgatan 18. Tel. 21 33 41, 21 17 22

Nu kommer en riktig presentbok av lappmarksdoktorn

Einar Wallquist

Bilder från mina lappmarksår

Illustrerad av författaren med tolv akvareller i färg och 26 pennteckningar av landskap och människor.

17:50, inb. 23: —

BONNIERS

MINNESBOKEN om Drottning Astrid

Utgiven till minnet av Drottning Astrid, som förolyckades för 15 år sedan. Boken är illustrerad med c:a 50 helsidesfotografier. Stort format c:a 24×16 cm.
Pris endast Kr. 1: 95.

REKVISITION insändes inom 8 dagar till
MALMÖ KONSTTRYCKANSTALT AKTIEBOLAG, Malmö
Sänd, med fri returrätt, mot postefterkrav ett ex. av *Minnesboken om Drottning Astrid*, format c:a 24×16 cm, tryckt på vitt fint träfritt papper, illustr. med c:a ett 50-tal helsidesfotografier. Pris endast Kr. 1:95 plus porto.
Namn ....
Titel ....
Bostad ....
Postadress ....
Förskottsbetalning mottages ej! DN 3

Aldrig har Ni fått så mycket för pengarna

3 apparater i 1

en tiptop 11 rörs radiomottagare
+ en perfekt elektrogrammofon
+ en utomordentlig trådinspelningsapparat

SKANTIC Magnefon

FIRMA SJÖBERG & LINDQVIST
har öppnat välsorterad Radioaffär
Ringvägen 129 (invid Götgatan) tel. 44 65 65
och vid 34, 64 och 78:ans busshållplatser.
HUVUDAFFÄR: Götgatan 85 a, tel. 42 12 30, 41 11 20
FILIALER: Hornsgatan 90, tel. 41 21 04, Posthuset, Stuvsta, tel. 57 16 60
Vi hälsar gamla och nya kunder hjärtligt välkomna till våra affärer.
Fullständig radioservice. Byten. Bekväma betalningsvillkor.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.